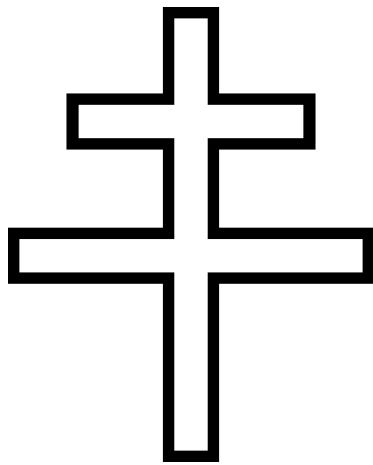

Peter Sliacky

Dp. Rudolf Sveda
Obet' partizánskeho besnenia

2009

**Vydalo občianske združenie Nové slobodné Slovensko,
Prešov 2009**

© Peter Sliacky

© O. z. Nové slobodné Slovensko

Tlač: Steevepresss, Prešov

ISBN 978-80-970217-3-3

Venované nevinným obetiam
boľševicko - čechoslovakistického besnenia počas SNP

Zavraždení kňazi

„Počas obsadenia Liptova partizánmi boli spáchané dve vraždy na katolíckych kňazoch. Obeťami ich sú: Rudolf Scheda, farár, v Liptovskom Sv. Jáne a Martin Martinka, farár, v Liptovskom Sv. Michale. Telo posledného údajne ležalo niekoľko dní na mieste vraždy, pretože veriaci sa báli pochovať svojho duchovného. Tieto vraždy spolu s inými, spáchanými na civiloch, svedčia o odsúdeniahodnej mravnej otupelosti a zvrhlosti, do ktorej upadla určitá časť organizátorov a účastníkov povstania. Ukazujú však aj na skutočnosť, že slovenskí kňazi znášajú so svojimi veriacimi, rovnaký údel na útrapách i smrti.“

Katolícke noviny 24. 9. 1944, roč. 59, č. 39.

Predhovor vydavateľa

Udalosť, ktorú poznáme pod pojmom “Slovenské národné povstanie” (SNP) tragicky poznačila osudy veľkého množstva Slovenov, Sloveniek i stáročia tu žijúcich Nemcov. Aj napriek tomu, že sa voči nikomu a ničomu neprevinili, prišli o svoje životy často obzvlášť neľudským, drastickým spôsobom. “Hrdinskí” bolševickí, či čechoslovácki osloboditelia, bojovníci proti fiktívnemu fašizmu a nacizmu, ideológiám, ktoré na Slovensku v skutočnosti nehrali prím, sa neštítali naozaj ničoho. Metódami “oslobodzovania” im bolo kradnutie, znásilňovanie, mučenie, či zabíjanie. Nič im nebolo sväté. Povstalecká brutalita sa dotkla okrem iných špecifických skupín obzvlášť kňazov, širiteľov Božieho posolstva. Kňazov Nemca, Martinku, Schedu, Šaláta a iných spája okrem ich Bohu milej činnosti aj niečo iné. Spôsob smrti. Boli popravení pre svoju lásku k Bohu a národu rukou zločinného partizána.

Mladá generácia slovenských národovcov je zhnusená z masovo propagovanej oficiálnej verzie povstania a odmieta prijať jej “pravdu”. Bridí sa jej taktiež fakt, že tento morbídny deštruktívny akt figuruje medzi štátnymi sviatkami v Slovenskej republike. Táto brožúrka nech je kvapkou v rieke, ktorá časom odplaví mýtus zvaný SNP do čističky dejín.

Občianske združenie
Nové slobodné Slovensko

„Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás. Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí Život za svojich priateľov.“

Ján 15, 12 – 13.

Úvod

Táto malá brožúrka sa venuje osudu rímsko-katolíckeho kňaza **dp. Rudolfa Schedu**, zavraždeného partizánmi počas takzvaného Slovenského národného povstania.

Slovenská republika mala od svojho vzniku odporcov a nepriateľov. Medzi hlavných sa zaradzuje bývalý Československý prezident Dr. Eduard Beneš¹, osobitne nenávisťne zameraný voči slovenskému národu a jeho snahám po zvrchovanom živote. Doma to boli intelektuálne kruhy marxistov a hlásatelia Českoslovskej úradnej politiky, ktorí za čias 1. ČSR požívali výhody plynúce im zo spojenectva s Prahou.

V roku 1944 bolo už jasné, že nacistické Nemecko vojnu prehrá a Sovietsky zväz, komunistická veľmoc, bude mať rozhodujúce slovo, ako jeden z víťazov, práve na tých územiach, do ktorých zasahuje jeho sféra vplyvu. Keď sa sovietske vojská približovali k našim hraniciam, začali protištátne sily sústredené v Banskej Bystrici puč – ojedinelý v dejinách sveta (v negatívnom slova zmysle), namierený proti slovenskej štátnosti (29. 8. 1944).

Tzv. Slovenské národné povstanie malo za cieľ na území Slovenskej republiky obnoviť starú Československú republiku na čele s prezidentom Eduardom Benešom, teda jedným z prvých úradných aktov samozvaných pučistov bolo zrušenie samostatného Slovenského štátu a obratom na to obnovenie Československej republiky.

¹ Dr. Eduard Beneš – narodil sa 28. mája 1884 v Kozlanoch, okres Plzeň, zomrel 3. septembra 1948 v Sezimovom Ústí, okres Tábor. Obľúbenec prvého prezidenta ČSR T. G. Masaryka, ktorý sa v roku 1935 dostal na post prezidenta ČSR.

Tento prevrat si vyžiadal viac ako 40 tisíc mŕtvych, taktiež viac ako 30 tisíc odvečnených na Sibír, značné množstvo utečencov z radov inteligencie a vyše 15 miliárd Sk hospodárskych škôd. Spomínaný nerozvážny akt znamenal navyše stratu štátnej samostatnosti, čo súvisí s fenoménom rýchleho zbolševizovania Slovenska.

Slovenská republika počas svojej existencie vykázala svoju životaschopnosť, vitalitu a ľudskosť. Obyvatelia neboli vystavení perzekúcii a mali slobodu vyznania. Pre slovenský štát bol význačný do tej doby nevydaný rozmach kultúry a národného povedomia. Aj napriek tomu, predstavitelia nastoleného nového režimu nazývali toto obdobie temným a naopak, zaslúžili sa okrem iného úpadku aj o glorifikáciu partizánov, ktorí počas tzv. SNP napáchali množstvo zdokumentovaných vražd a iných ťažkých zločinov. Preto je potrebné prezentovať danú epochu slovenských dejín v objektívnom, neskreslenom, odideologizovanom svetle.

Rudolf Scheda

Rudolf Scheda, rímskokatolícky farár v Liptovskom Svätom Jáne², okres Liptovský Svätý Mikuláš³, sa narodil 11. februára 1898 vo Veľkých Židlochoviciach na Morave. Po absolvovaní ľudovej školy, v mieste svojho bydliska, ho osud zaviedol do Viedenského seminára, ktorý úspešne ukončil. Vysvätený bol 29. júna 1928 na Spišskej Kapitule. Začínal ako kaplán v Bobrovci 1928-1929, od roku 1929-1931 v Spišskej Belej. Vo svojej pastierskej práci pokračoval ako kaplán v rokoch 1931-1932 v Podolínci a ako dočasný administrátor v Púčove. Jeho činnosť administrátora pokračovala na Hutách v rokoch 1932-1936, odkiaľ pokračoval ako administrátor v Liptovskom sv. Jáne v roku 1936. V roku 1937 tam bol ustanovený za farára.

Svätojánska fara vlastnila farské polia. Dp. Scheda sa postupne dal do gazdovania. Mal dva páry koní a riadnu poľnohospodársku usadlosť.

Elena Šmídová v tejto súvislosti uvádza: „*Vdp. farár sa rád zabavil, aj v spoločnosti vypil, mal rád ľudí. Mal rád kone, bol na ne hrdý a tie kone mu však niektorí ľudia zazlievali. To ja už nemôžem k tomu nič povedať. Možno to nemal tak robiť ako to robil, žiaľbohu aj to sa stalo, ale pre nás bol strašne dobrý človek.*“⁴

S Rudolfom Schedom bývali v Liptovskom Sv. Jáne jeho rodičia. Otec bol záhradníkom, pestoval stromy, štiepil ruže atď. Žili tu v klúde a spokojnosti spolu so svojím synom. Obec Liptovský Sv. Ján sa stala aj miestom ich posledného odpočinku.

² Liptovský Sv. Ján – teraz už len Liptovský Ján.

³ Liptovský Sv. Mikuláš – teraz len Liptovský Mikuláš.

⁴ ARKBÚ SK, f. 11, osobný spis Scheda Rudolphus, Spomienky E. Šmídovej.

Katolíčka, ktorá poznala dobre dp. R. Schedu spolu s jeho rodičmi takto rozpráva: „dp. Scheda bol spoločenský človek, obľúbený u veriacich, ale aj občanov. Ku fare patrili polia, lúky, hora a tak fungovalo aj hospodárstvo, ktoré zabezpečoval ľuďmi hlavne jeho otec, povoláním záhradník, ktorý to robil až do svojej smrti. Dp. Scheda mal veľmi rád kone, čo mu vraj časť občanov zazlievala.“ (vyššie už spomínané vo svedectve E. Šmídovej – poznamenal autor) A ďalej pokračuje: „Treba povedať, že obec sa skladala zo 75% evanjelikov a zbytok boli katolíci a ostatní. Bol však aj dobrý priateľ s evanjelickým seniorom v obci. Prejavoval sa ako veľmi spoločenský človek, mal rád ľudí a vedel s nimi aj v dobrom vychádzať. Jeho najväčším „hriechom“, za ktorý zaplatil aj životom, bolo to, že bol rímskokatolíckym kňazom a hlásil sa k nemeckej národnosti. I keď ho priatelia tesne pred aj po vypuknutí SNP upozorňovali, žiadali, aby sa ukryl, utajil – odmietol. Každému prehlasoval, že nemá prečo tak urobiť, nikomu nič zlé neurobil, s občanmi aj veriacimi vychádza dobre a preto ukrývanie odmietol.“⁵

R. Scheda bol dobrým služobníkom Božím a aj napriek všetkej hrozbe, ktorej čelil neopustil svojich farníkov a vykonával svoju kňazskú činnosť naďalej svedomito a poctivo.

⁵ KALAFUT, J.: Rub SNP z pohľadu člena KPVS. – ARKBÚ SK, f. 11, osobný spis Scheda Rudolphus.

Posledné dni R. Schedu

Hlavné nepokoje súvisiace s partizánskym deštruktívnym pôsobením začali 29. augustom 1944, po vypuknutí tzv. SNP. Jeho lokalizácia sa vzťahuje hlavne na územie stredného Slovenska, s čím súvisí partizánske sústredenie sa v tamojších horách. Koncom augusta a počas septembra 1944 schádzali partizáni z okolitých lesov do dedín a miest, kde sa dopúšťali perzekúcií obyvateľstva. Ich vyčistiť trpeli pomerne najviac osoby nemeckej národnosti, taktiež exponenti vtedajšieho slovenského štátu. Osoba Rudolfa Schedu spĺňala obe tieto kritéria. Okrem toho, že bol národnosťou Nemec, angažoval sa na politickom poli prv v HSL'S, následne, od roku 1938, v Deutsche Partei. Navyše bol kňazom. Pre tieto charakteristiky sa prirodzene dostal do partizánskeho hľadáčiku.

Partizáni začali dp. Schedu obťažovať svojimi častými nežiaducimi návštevami fary a gazdovstva so zámienkou hľadania ukrytých Nemcov. Nikdy však žiadneho nenašli. Hľadanie Nemcov sprevádzalo kradnutie a ničenie všetkého, čo im prišlo pod ruky. O tejto problematike sa zmieňuje Jozef Kalafut, kde spomína aj časté návštevy kostolníka partizánmi: „Aj v kostole u kostolníka často čosi hľadali a vyjadrovali sa, že ako katolíci sú nepriateľmi partizánov.“

Ďalej poznamenáva takto: „Po zomretí rodičov dp. Schedu, dochádzala na faru mu variť, pratať učiteľka na dôchodku pani Mešťaneková, ktorá obzvlášť priam prosila dp. Schedu, aby sa ukryl, počula v obci vyhrážky na jeho adresu, ale povedať si nedal, konal si svoje kňazské povinnosti bezozbytku až do vraždy.“⁶

⁶ KALAFUT, J.: Rub SNP z pohľadu člena KPVS. – ARKBÚ SK, f. 11, osobný spis Schedu Rudolphus, Rub SNP z pohľadu člena KPVS, strojopis, s. 2.

Pán farár Scheda mal 46 rokov a v Liptovskom Sv. Jáne pôsobil už 8 rokov, v pastorácií bol už 17 rokov. Večer, 5. septembra 1944 vtrhli na faru v Liptovskom Sv. Jáne opäť partizáni s tým, že má ísť s nimi na pohovor, a že ho po ňom pustia domov. Naložili ho do nákladného auta, kde už bolo 64 „z politických príčin zaistených“ z Liptovského Mikuláša a okolia, ktorých previezli do Nemeckej Ľupče⁷, kde ich zatvorili v budove obecného úradu. Spolu s ním zobrali z obce ďalších troch občanov Liptovského Sv. Jána nemeckej národnosti. Takýmto spôsobom boli do Nemeckej Ľupče odvezení aj ďalší rímskokatolícki kňazi a to: **dp. Dekan Pavol Pobeda** z Palúdzky, **dp. Ondrej Gerat** z Liptovských Kľačian. Zo skupiny zaistených partizáni odčlenili 33 hlásiacich sa k nemeckej národnosti, medzi nimi aj dp. Schedu. Títo boli podrobení veľmi surovému mučeniu. O hroznom neľudskom trýznení sa zmieňuje dekan Vincent Malinaj poznamenajúc v nemeckolupčianskej farskej kronike: *„Pán dekan Pobeda prišiel po prepustení na faru v Nemeckej Ľupči. Videl som, že je strašne zbitý. Chrbát celý čierny. Hlavu preťatú. Na rukách opuchliny. Nepovedali mu, prečo ho bijú...“* Podobnému trýzneniu bol vystavený aj R. Scheda, o ktorom sa zmieňuje v spomienkach E. Šmídová: *„Partizáni mu údajne na chrbte vyrezali hákový kríž a povybíjali zuby, z ktorých viaceré boli zlaté.“* V Nemeckej Ľupči ich partizáni v narýchlo ustanovenom „súde“⁸ aj poodsudzovali na trest smrti zastrelením. Ráno, 6. septembra 1944 po dlhom mučení ich naložili v nohaviciach, košeliach a bosých do nákladného auta zakrytého plachtou a odviezli ich hore obcou na začiatok doliny ku tzv. Bielej Ľupči. Tam ich postrieľali sovietski partizáni. Pohádzali ich do jamy, mŕtvoly nedokonale zahrabali až asi o týždeň po zavraždení. Vraždenie videli niektorí obyvatelia zo Sliačov, čo sa dlho tradovalo po dedine. Dňa 8. decembra 1944, po 3. mesiacoch od úmrtia, za prítomnosti ľupčianskeho lekára Dr. Bneuera dali povraždených Nemci vykopať a uložili ich do

⁷ Nemecká Ľupča – teraz premenovaná na Partizánsku Ľupču.

⁸ Tu sa myslí súd, ktorý už dopredu vedel o rozsudku odsúdeného.

truhiel. Niektoré telá zobrali príbuzní na pochovanie, ostatné obete boli pochované v Partizánskej Ľupči ako neznámi, bez pomníka. Dp. Schedu previezli veriaci do Liptovského Sv. Jána, kde bol 12. 12. 1944 františkánom dp. Polačkom pochovaný. Keď dovezli truhlu do obce, v ktorej bol farárom, veriaci ľud si vynútili jej otvorenie. Ukázal sa im strašný obraz. Koža z tváre bola stiahnutá a kosti z neho trčali. Riadne pochovaný bol až po 3. mesiacoch od vraždy.

Zmienky v dobových periodikách a publikáciách o vražde dp. R. Schedu

V dobových periodikách sa stretávame s odozvou ohľadom vyčíňania partizánskych skupín. Tu uvedené sú tie, v ktorých sa spomína vražda kňaza Schedu.

Katolícke noviny píše: „Počas obsadenia Liptova partizánmi boli spáchané dve vraždy na katolíckych kňazoch. Obeťami ich sú: Rudolf Scheda, farár, v Liptovskom Sv. Jáne a Martin Martinka, farár, v Liptovskom Sv. Michale. Telo posledného údajne ležalo niekoľko dní na mieste vraždy, pretože veriaci sa báli pochovať svojho duchovného. Tieto vraždy spolu s inými, spáchanými na civiloch, svedčia o odsúdeniahodnej mravnej otupelosti a zvrhlosti, do ktorej upadla určitá časť organizátorov a účastníkov povstania. Ukazujú však aj na skutočnosť, že slovenskí kňazi znášajú so svojimi veriacimi, rovnaký údel na útrapách i smrti.“⁹

Takto sa vyjadril vo svojom septembrovom vydaní denník Gardista: „Z Liptova prichodia správy, že tam čechoslovácki teroristi za svojej hrôzovlády siahli aj na životy kňazov. Predbežne len na životy kňazov katolíckych. Vo Svätom Michale pri Ružomberku zavraždili miestneho farára Martinku a jeho mŕtve telo nechali ležať na mieste činu. Obyvateľstvo nemohlo ho ani odniesť, ani pochovať, bojac sa čechoslováckych banditov, že sa aj za tento akt kresťanskej povinnosti budú mstiť. Podobný zločin hlásia tiež z Liptovského Sv. Jána, neďaleko Lipt. Sv. Mikuláša, kde čechoslovácki banditi zastrelili miestneho farára dp. Šedu. Tu ich teda máme v celej ich zvrhlosti a besnote! Prišli s tým, že slovenských životov sa nebudú dotýkať, ale len čo sa do ich rúk dostaly niektoré kraje, zabudli na svoj sľub a začali zavádzať bolševické „spôsoby“. To bol len začiatok. Keby boli mali viac času, iste by boli v tejto svojej ‚činnosti‘ pokračovali. Nemecké vojská ich

⁹ Katolícke noviny, 24. 9. 1944, s. 4.

však vyhnaly, takže nemali veľmi kedy ani ukázať, čo vedia. To sú predbežne len dve obete z kňazských radov. Koľko ich je spolu, dozvieme sa až po úplnom očistení slovenských miest a dedín od čechoslováckych banditov.“¹⁰

V denníku Slovenská pravda sa zmieňujú o tomto čine takto: „Zo stredného slovenska každý deň prichodia nové správy o terore odbojníkov. Nielenže podpaľujú pribytky pokojných občanov a vykrádajú obchody a skladištia, lež i vraždia ľudí, ktorí sú im nepohodlní. V Liptove veľké rozhorčenie vzniklo v ľude, keď sa dozvedel, že čechoslovácke a bolševické bandy siahajú aj na životy kňazov. Tak vo Svätom Michale pri Ružomberku zavraždili tamajšieho farára Martinku a jeho mŕtve telo ostalo ležať na mieste činu. Obyvateľstvo sa obávalo svojho duchovného pochovať, lebo partizánski zločinci by sa boli pomstili. Aj v Liptovskom Svätom Jáne neďaleko Liptovského Sv. Mikuláša zastrelili miestneho farára dp. Šedu. Takto vyzerá sloboda v krajoch zamorených zbesilými hordami. Nik si nie je istý životom. Nik nevie, či sa dožije rána. Nik nevie, či mu nepodpália nad hlavou strechu, či jeho nevyvolečú do hôr a či jeho ženu a deti nepovražia. A toto sú len červánky sľubovaného bolševického raja. Aj tie sú dosť kroavé. Tečie kro neviných ľudí.“¹¹

Slovák vidí udalosti takto: „Dnes ľudia vidia, na čom sú. Spáleniská mnohých slovenských miest a dedín povedaly viac, než najlepšia propaganda. Vyrabované obchody hovoria viac ako úvodníky. Asi 15 – 20 slovenských katolíckych kňazov chýba. Odviekli ich. O dvoch už máme presne zistené, že ich zavraždili. Prečo práve títo páni sa vrhajú na katoúckych kňazov?... Keď dnes pri prvom rozbehu, keď sa len pustili do práce a keď chcú získať Slovákov, a to aj katolíkov, keď už začali strieľať katolíckych kňazov, čo by s nami robili, keby skutočne v rukách mali moc? Strieľali by ich vo veľkom. Na Slovensku v takýchto prevratoch vždy padajú hlavy katolíckych kňazov. Vo vojne Maďari len jedného Slováka inteligenta odsúdili na smrť, katolíckeho kňaza Kačku, v prevrate v roku 1918 padol katolícky kňaz Majoch. V prevrate v rokoch 1938 – 39 nepadol však ani katolícky ani evanielický kňaz. Pravda,

¹⁰ Gardista, 16. 9. 1944, s. 2.

¹¹ Slovenská pravda, 16. 9. 1944, s. 2.

bystrickej a martinskej „Národnej rade“ iste napadne veľmi zle vynášať rozsudky smrti nad katolíckymi kňazmi. Tieto vraždy hovoria viacej ako bystrický rozhlas. Hovoria rečou skutkov. Hovoria o tom, čo slovenský katolícky klérus a my všetci, mohli by sme očakávať, keby bystrická a martinská „Národná rada“ rozhodovala o Slovensku.“¹²

Druhou časťou tejto kapitoly sú citácie z publikácií, ktoré vyšli prevažne v rokoch 1990 až 2008. Historik Milan S. Ďurica píše o tejto udalosti vo svojom diele *Dejiny Slovenska a Slovákov* takto: *„Zo 6. na 7. septembra 1944 bol povstalcami v Liptovskom Svätom Jáne v noci vyvolený 46-ročný katolícky farár Rudolf Scheda zo svojej fary a vo svätójánskej doline ho hrozne mučili. (Sťahovali mu kožu zo živého tela, bol trýznený až kým neumrel.)“¹³*

Dielo *Slovenská Republika 1939 – 1945 očami mladých historikov III. (Povstanie roku 1944)* líči udalosť takto: *„Dňa 6. septembra zavraždili sovietski partizáni farára v Liptovskom Svätom Jáne (dnešný Liptovský Ján), 46-ročného Rudolfa Schedu, ktorý bol nemeckej národnosti. Jeho smrti predchádzalo mučenie a napokon bol spolu so skupinou nemeckých obyvateľov zastrelený. Schedov predstavený J. Vojtaššák reagoval na jeho zavraždenie „zákernou rukou lupičskej bandy“ 18. septembra, kedy ustanovil novú správu farnosti: „Mučenícka smrť nech mu vyprosí milosrdenstvo u nebeského sudcu a večný život lepší. Poznal svoje chyby, vedel sa i kajať, nadovšetko ale, nikdy nestratil vieru.“¹⁴*

Tento ohavný čin mapuje publikácia *Dejiny Obce Podtureň 1331 – 2002*: *„V roku 1940 sa v Podturni usadil Nemeц Herbert Hildebrandt s rodinou, ktorý si v dome Rudolfa Pethö zriadil pekáreň a piekol chlieb pre obyvateľov Podturne a okolitých dedín. Neskôr sa aj s pekárskou prevádzkou presídlil do Liptovského Jána. S touto osobou je zviazaná aj jedna z temných stránok*

¹² Slováč, 17. 9. 1944, s. 3. (tými zistenými dvomi sú M. Martinka a R. Scheda)

¹³ Milan S. Ďurica. : *Dejiny Slovenska a Slovákov*. Bratislava: Lúč 2003, s. 496.

¹⁴ LACKO, M.: *Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov III. Povstanie roku 1944*. Trnava: KH FF UCM, 2004, s. 60 – 61.

povstania v Liptove, odohrávajúca sa v dňoch 1.- 5. septembra 1944. V týchto dňoch partizáni z Liptovského Jána zatkli tunajšieho rímskokatolíckeho farára Rudolfa Schedu, mlynára Samuela Rotha, pekára Herberta Hildebrandta a prenájomcu kúpeľov Jána Gregušku a odviezli ich do Liptovského Mikuláša, kde boli vypočúvaní a deportovaní do Partizánskej Lupče. Tu ich v Ľupčianskej doline popravili partizáni, 10. decembra ich previezli do Partizánskej Ľupče a 12. decembra ich pochovali v Liptovskom Jáne.“¹⁵

V. Trstenský v diele „Sila viery, sila pravdy“ uvádza: „V čase povstania vyvalili sa z hlbokých útrob vlny nenávisť, osobných účtov a neľudskosti. Už v prvom týždni povstania na území spišského biskupstva v Liptovskom Sv. Jáne, medzi 6. a 7. septembrom 1944 povstalci vyvoliekli katolíckeho farára Rudolfa Schedu do svätajánskej doliny a tam tohto 46-ročného kňaza hrozne umučili. Za živa mu sťahovali kožu z tela, údy mu dokaličili a trápili ho do tých čias, kým v strašných bolestiach neskončil.“¹⁶

Poslednou uvedenou publikáciou, kde sú spomenuté osoby postihnuté tým najhorším osudom danej doby, medzi ktoré patrí aj R. Scheda, je Slovenské národné povstanie 1944 od historika Martina Lacka: „Proti povstaleckej propagande nahrávali aj niektoré excesy, najmä tri prípady vražd kňazov zo strany asociálnych partizánskych skupín (Antona Šaláta v Hájniskoch, Rudolfa Schedu v Liptovskom Svätom Jáne, Martina Martinku v Liptovskom Svätom Michale).“¹⁷

¹⁵ PhDr. Vítek, P. – PhDr. Churý, S. – PhDr. Struhár, V. : Dejiny obce Podtureň 1331 – 2002, <http://www.podturen.sk/files/kniha.pdf>

¹⁶ TRSTENSKÝ, V.: Sila viery, sila pravdy. Bratislava: 1990, s. 210.

¹⁷ LACKO, M.: Slovenské národné povstanie 1944. Bratislava: Slovart 2008, s. 165.

Ako gazdovať

Obchodovanie miedom. Vyhliaska NOZ-u zo dňa 24. augusta t. r. upravuje obchodovanie

finanom, ktorý nahrádza súprahu protisvetla (svetlom sa tuže rozide). Ako oberat babu. Často otizku v so

Zavraždení kňazi

Počas obdedenia Liptova par-tizánski a povstárskimi boly apá-chané dno veľkýy na katoľických kňazoch. Obetami ich sú: Rudolf Sedo, farár, v Liptovskom Sv. Jáne a Martin Maritínko, farár, v Liptovskom Sv. Michále, Tešo po-

Čo sa stalo za týždeň

Na západnom fronte nári veľkí bitka o vstup do Porýnja, v Hoľandsku kde stúdiá spojení

fronte od Banko ná po Petrobe s zero. Oľsky sú podporovni námi avkami unavov a pobozem námi mi nepoých hodoých. Šog a námi Varšavy. obachy. Tešo k výške na

ni a viasnej žrti, hľobko pokoreni a pošlapani. Poveďame k tejto veči svoje slovo. Slovenci! Kto trpi majtác toso zarmocňovacu strachotnosť! Zlaste ná to podovokým zradco maky slovenštá, bezbráný ženy a deti-né deti. Náše tiché slovenšté kor-by, a ktorých ná po šest rokov slo-venštá hľotnosti ná tulo a svetlo

Vraždia nám kňazov

Sarové vraždy vo Svätom Michale a v Liptovskom Sv. Jáne

Breslava. — Zo stredného Slovenska káždý deň prichodia nové správy o terore odbojnikov. Ničenie podpalujú pribytky pakojsých občanov a vykrádajú obochody a skladiska, keď i vraždia ľudí, ktorí sú im nepohodlní. V Liptove veľké rozkořenité vzniklo v ľud, keď sa dozre- do la bezbožnícke a hofčobské bande zbádká ni sa život kňazov

Breslava. — Prédneda vlády Dr. Štefan Taso prijal vo Berlín 14 septembra na svedokovosti náštvie španielskeho vyplatca Juana Manzola Canoly Terobio po štom vyplatca a spobocbenosho náštra Nevidového obrovského Hata Biala Licková a nápočne talianskeho charge d'affaire Dr. Leodicea Cocchi. Mian sa dožiadáť zafarova

čestí vojny sí police náštra do hľobko, prido do Prahy, a te včelko brdo hľobko, tova tam, hľobko prvolio včelko hľobko, 1200. Náše anapracujú dčelko ná kňazi! Na náre k akýmtoj zmeto-moňotj ná aj nášly Peter II, kňaz, baňtoj Jánobrík ná a Sedovokým náša. Šta Štedn náre na náštra a nášly, šta on nepočíta na svoje spe-tanú. Horvci ná a dčelko náštra

Kríza okolo generála Sosnkovského

Zo Ženevy, 15. septembra. Kríza okolo generála Sosnkovského, tak označuje „News Chronicle“, sa ďalej vypustila manifestom, ktorý rozdělila Pilsudského skupina medzi poľskými oddielmi a v ktorom ich vyzýva k podporeniu generála a k odporu proti poľskí

ženomíe hbarom. pred tým, než nastane obdobie nepriaznivého počasía. Pri hnaníhľadom nasadení silných sväsov pechoty a pancerníkov útočí ná do niekoľkých večerných hodín na náš obranný front. V takých bojoch podarilo sa nepriateľovi okrem prielomu pri Coriano získať len malý terény zisk. Aj severne od Florencie strokotaly všetky titoky nepriateľa, podporovny fažkým doľostrelectvom. Miestne vlny náše oddielu v okamžitom protiútokú očistily.

lenové pokusy Svyetov. Nemci prietom v skamitých protiútokoch zadržali a odretali. Sväty nemeckého bojového a bitvéneho letectva ostroľovali vo dne v noci s dobrým úspechom sovetské pochodové kolony a dopravné ciele na východnom fronte. Zničili predovšetkým v bojovej oblasti Karpat a pri Modohne početné panice a čela a vyše 100 motorizovaných vozidél nepriateľa. V prudkých leteckých bojoch s protivle-

Už aj kňazi obeťami čechoslovakých bánd!

Z Liptova prichodia správy, že tam hľobko slovakí teroristi za svojej hľobkovatý náš aj na životy kňazov. Prédnede len na život kňazov katoľických. Vo Svätom Michale pri Rudomberku zavraždili ministrov hľobko

Znenie nadpisov článkov, ktoré oboznamovali ľudí o stratách z radov katolíckeho kléru

Doslov

Je potrebné upriamiť pozornosť na epochu, ktorá bola vyše 40 rokov podrobená úmyselnej falzifikácii či zamlčianiu z radov marxistických historikov. Našou úlohou je okrem iného upozorniť na ohavné činy, ktorých sa boli schopní dopustiť aj v súčasnosti oslavovaní partizánski „hrdinovia“ SNP.

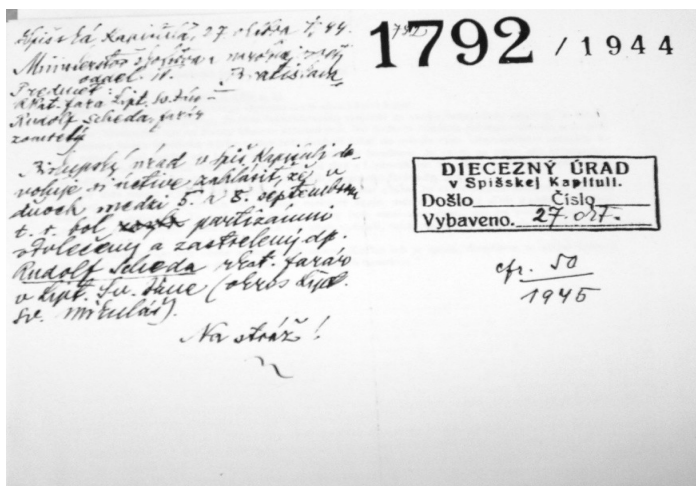
Záver

Napriek absencii dostatku informácií o živote dp. Schedu, potrebných pre komplexnejší rozbor a zhodnotenie jeho osoby, vieme určiť, že sa postaral o dôstojné dožitie svojich rodičov a taktiež sa staral aj o svoju jedínú sestru. Čo je ale najvýznamnejšie, farár Schedu v časoch najťažších neopustil svojich farníkov. Aj napriek významným indíciám, že mu hrozí strata toho najdrahšieho - svojho života, ostal s nimi až do svojho skonania.

„Bratia moji, čo osoží, keď niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Môže ho taká viera spasiť? Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa a niekto z vás by im povedal: „Chod'te v pokoji! Zohrejte sa a najedzte sa!“, ale nedali by ste im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?! Tak aj viera: ak nemá skutky, je sama v sebe mŕtva.“

Jakub 2, 14 – 17.

Prepis správy o zavraždení katolíckeho kňaza Schedu

Spišská Kapitula 27. októbra 1944.
Ministerstvo školstva a národnej osvety
oddel. IV. Bratislava
Predmet:
RKat. fara. Lipt. Sv. Jána
Rudolf Scheda, farár zomretý.

Biskupský úrad v Spiš. Kapituli dovoľuje si úctive zhlásiť, že v dňoch medzi 5. a 8. septembrom t. r. bol partizánmi odvečený a zastrelený dp. Rudolf Scheda rkat. Farár v Lipt. Sv. Jáne (okres Lipt. Sv. Mikuláš).

Na stráž!

Obrazová príloha

Fotografia zanedbaného hrobu v Liptovskom Jáne,
v ktorom spočívá dp. Rudolf Sveda

Fara v Liptovskom Jáne, v ktorej býval aj s rodičmi a sestrou

Kostol v Liptovskom Jáne,
v ktorom slúžil omše dp. Rudolf Sveda

Použité pramene

Archív rímskokatolíckeho biskupského úradu (ARKBÚ)
Spišská Kapitula (SK), osobný spis Sveda Rudolphus
KALAFUT, J.: Rub SNP z pohľadu člena KPVS. – ARKBÚ SK,
f. 11, osobný spis Sveda Rudolphus, Rub SNP z pohľadu
člena KPVS
ARKBÚ SK, f. 11, osobný spis Sveda Rudolphus Spomienky
E. Šmídovej
Štátny archív Bytča (ŠA Bytča)

Použitá literatúra

ĎURICA, M. S. : Dejiny Slovenska a Slovákov Bratislava: Lúč
2003
TRSTENSKY, V.: Sila viery, sila pravdy. Bratislava: 1990
LACKO, M.: Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých
historikov III. Povstanie roku 1944. Trnava: KH FF UCM, 2004
PhDr. Vítek, P. – PhDr. Churý, S. – PhDr. Struhár, V. : Dejiny
obce Podtureň 1331 – 2002
(<http://www.podturen.sk/files/kniha.pdf>)
LACKO, M.: Slovenské národné povstanie 1944 Bratislava:
Slovart 2008

Použité periodiká

Katolícke noviny 24. 9. 1944, roč. 59, č. 39.
Slovák 17. 9. 1944, roč. 26, č. 209.
Gardista 16. 9. 1944, roč. 6, č. 204.
Slovenská pravda 16. 9. 1944, roč. 9, č. 211.

Obsah

Predhovor vydavateľa.....	3
Úvod.....	5
Rudolf Sveda.....	7
Posledné dni R. Sveda.....	9
Zmienky v dobových periodikách a publikáciách o vražde dp. R. Sveda.....	12
Doslov.....	17
Záver.....	19
Prepis správy o zavraždení katolíckeho kňaza Sveda.....	20
Obrazová príloha.....	21
Použité pramene.....	23
Použitá literatúra.....	23
Použité periodiká.....	23